Toto!
je galéria
Moskovská 29, 811 08 Bratislava

Fenomén edície STOPY

„Na každej dvadsiatej strane bola ilustrácia.
Nevedel som sa dočkať, až sa k nej dočítam..."
(návštevník galérie)

Tak jednoduchý dizajn — hore čierno biela ilustrácia, dole štyri krát nápis STOPY, v strede farebný pruh s názvom knižky a menom autora. A predsa! Nedali sa prehliadnuť ani v knižniciach, ani v kníhkupectvách. Za 27 rokov ich vyšlo vo vydavateľstve Mladé letá 130 — prvá v roku 1964, posledná v roku 1990, v desaťtisícových nákladoch. Kovbojky, indiánky, historické príbehy, detektívky, sci-fi... low brow, žiadne veľké umenie.

Ale čítali sa.

Možno tie ilustrácie samotné neboli až taká špica, rovnako ani tie príbehy — navyše ich ničila lacná tlač a slabý papier. Ale mali v sebe „niečo". Akýsi náboj, silu, energiu. Ťahali pozornosť. A nielen vtedy, ostávali v pamäti dlho, niektoré sa preniesli cez generácie. Odrážali sa v dobe, v ktorej vznikli, ako v zrkadle.

Stačí sa prejsť štatistikami a pozrieť sa na to, čo sa vydávalo. Najskôr — v 60. rokoch to boli dobrodružné príbehy z divokého západu alebo príbehy britských, amerických a francúzskych autorov. Ako postupovala tzv. „normalizácia" spoločnosti v sedemdesiatych rokoch, niečo sa zmenilo: síce to boli stále príbehy s napätím, ale o divokom západe zrazu písali sovietski, slovinskí, či poľskí autori. Začali ale pribúdať diela tzv. „klasikov" — Jacka Londona, Alexandra Dumasa či Agathy Christie, ktoré čitatelia poznali z učebníc. Na začiatku 80. rokov prišli poľské a bulharské, neskôr slovenské sci-fi.

Skúsili sme tie ilustrácie nájsť. Nie vždy sa podarilo. Papier je krehké médium, pokrčí sa, obleje sa, zatuchne. Veľa z originálov sa zničilo, stratilo. Až na výnimky nie sú v zbierkach galérií, nebolo od koho ich požičať na výstavu, mnohí autori už jednoducho nie sú. Niektoré S T O P Y tak doslova zmizli. Pátrali sme skoro tri roky, než sa na stenách TOTO! je galéria zišla viac než stovka diel. Každé z nich má svoj príbeh — ten vydavateľský, ten technický, ten výtvarný.

Tak sú tu — v galérii. Spomeňte si na ten pocit, keď ste boli malí a čítali belavé knižky s nápisom S T O P Y. Na ten pocit dobrodružstva, na to, keď ste tým príbehom verili, že sa naozaj stali.

Ida Želinská

Výstavu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.
fond na podporu umenia